

Forfatter: Claussen, Sophus

Titel: Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica

Citation: Claussen, Sophus: "Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica", i Claussen, Sophus: *Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ; Gyldendal, 1982-, s. 178. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-claussen08val-shoot-idm140111863042880.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Sophus Claussens Lyrik Bd. 6: Heroica

V

En Historie - (1924)

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 26 (udk. til I og II)

A NKS 2172, 2°, I, 1, 27-28 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)

B *Nationaltid.* 25.10.1924

V

A+B I og II sammenskrevet til én str.

II, 4: *foraars-svage* < *foraars-svangre*

IV, 3: *prægtig* < *pragtfuld*

K

Pasha, tidl. ærestitel til tyrkisk embedsmand; hensynsløs, enerådige person

179

Ved Afrodites Støtte

M

NKS 1340, 8°, XV, 84 (udk., bl., dat. 27.1.22, bly.)

K

Afrodite, se Dj III *Afrodites Dampe*

hildes, fanges, besnæres, bedrages

Manna, se note bd. I s. 135

Hetære, se note bd. III s. 185

L

E&H 16 (Thorkild Bjørnvigs indledning)

Modellerne

M

NKS 1340, 8°, XVI, 93 (udførlige udk. dat. 27.4.24, samt usign., udat. renskr., bl.)

Nationaltid. 26.7.1924, dat. *København*, 1924

K

Elizabeth I (1533-1603), dronning af England; lagde grunden til landets stormagtsstilling

Johanne, Jeanne d'Arc (1412-1431), fr. helgen og nationalhelt
Catharinaer, regerende kejserinder af Rusland
Annaer, f. eks. Anna af Østrig (1601-1666), dronning af Frankrig
Trapezunt, andet navn for Trabzon, havne- og handelsby i nordøstlige Tyrkiet

Den lykkelige Maler

M

NKS 1340, 8°, XIII, 71 (udk. fra 1917)
A NKS 2172, 2°, I, 1, 29-31 (udat., usign. trykms., maskinskrevet)
B *Klingen*, 1. årgang, nr. 2, nov. 1917

V

A VIII, 1: *kysk < ømt*
Efter IX afsn.
XVII-XIX ej i ms.
B Digtet er delt i to afdelinger med afsnit efter IX
XVII-XIX er placeret som *Slutning*.

K

pratet, snakket; vrøvlet 1800m ikke, endog (i det tilfælde) ikke
Meduse, se note bd. III s. 195
Sø-Meduser, gopler
Mollusk, bløddyr
Konkordat, forlig, overenskomst, især ml. fyrster og Paven

Bøgen og Nælden

M

NKS 1340, 8°, XIV, 78 (udk.)
A NKS 2172, 2°, I, 1, 32 (sign. trykms., fremmed hånd, dat. *Versailles*, 1920)
B NKS 2172, 2°, I, i, 33 (korrekturark)
C L-F. F. 21.8.1920

V

A Titlen < d. s. < *Maa trykkes*.
A, B og C Sidste 1. < *Som dette Digt - i Fald det for mig lykkes - // da skal der staa: maa trykkes frit . . . "Maa trykkes!"*
Under datering og navn: (*Maa trykkes.*)

K

Sommeren 1920 blev Nordslesvig på grundlag af en folkeafstemning genforenet m. Danmark efter 56 års adskillelse. Digtet alluderer til J. Ottosens kendte sang *Sønderjylland* (1890):
Det haver saa nyligen regnet, // det har stormet og pisket i vor Lund, H Frø af Ugræs er føget over Hegnet, - // Aag paa Nakke og Laas for vor Mund. // (...)
"Maa trykkes" (lat. imprimatur), bogcensurens skriftlige tilladelse til at noget må trykkes. Her symbol på den ufrihed, der herskede i Sønderjylland før 1920 (presseforbud, sprog- og kulturtvang m. m.)

Alle Nordens Fugle (1919)

M

Pol. 18.5.1919

K

Fylgie, se note bd. II s. 189

181

Sjælland og Digteren

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 91 (udk. og sign. renskr., bl., dat. 3.12.1924)
Pol. 3.12.1924

V

A Titlen < *Kærlighedens Plage*
Undertitlen < d. s. < *Den sjællandske Pige og Ludvig Holstein*

K

Ludvig Holstein (3.12.1864-1943), da. forfatter, debut 1895 m. *Digte Pulten*, allusion til LH's digt *Aprilaften* i *Mos og Muld*, 1917
Alfs Veninde, titlen på LH's digt *Alfs Veninde* i *Digte*. I de senere udgaver af *Digte* blev titlen ændret til *Vil I kende min Veninde*, se f. eks. *Udvalgte Digte*, 1953, p. 14-16

J. F. Willumsen

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 34-35 (udk.)
A Acc. 1981/143 A3 (sign. renskr., bl., dat. 7. Sept. 1913)
B Den Palsboske Sml. (Aa Sp 25) (sign. renskr., bl. m. tilføjelsen: (*Maa trykkes Mandag d. 8 Sept.*))
C Pol. 7.9.1913
D Sign. renskr., bl., dat. - 7 Sept 1913 - på J. F. Willumsens Museum, Frederikssund

V

A Titlen < *Guldvadskeren. Et Digt til Billedhuggeren og Maleren J. F. Willumsen*
B Titlen < *Willumsen*
III, 1-2 < *Men vi lo herhjemme højt med Fynd og Klem*:
VII ej i ms.
XI, 5-6: ej i ms.
XII, 4-5: ej i ms.
XII, 6: *kursiveret*
C følger B 182 D Titlen < *J. F. Willumsens Saga*. Ellers varianter som for B

K

J. F. Willumsen (7.9.1863-1958), da. billedhugger og maler. Digtet til hans 50-årsdag, men findes også som privattryk: *Willumsen-Drapa af Sophus Claussen* 13.10. 1923 (Valdemar Pedersens Bogtrykkeri, København). Trykt i anledning af 60-årsdagen
Blandt JFW's hovedværker kan nævnes *Jotunheimen* (1892-1893), *En Bjergbestigerske* (1904) og *Sophus Claussen læser sit Digt Imperia* (1915). Hans arbejder rejste hyppigt forargelse, opsigt el. kritik - SC har kort karakteriseret dem i *Pol.* 7.9.1923: *Sophus Claussen om J. F. Willumsen*
Skrold-Is, skrålis; tynd is, der let brister
Skræp (...), den blinde kong Vermunds ord, da hans hidtil vege søn Uffe m. sværdet *Skræp* havde nedlagt sachserkongens kæmper (Saxo: *Danmarks Krønike*, 1. del, 4. bog)

L

Helge Rode: *Det sjælelige Gennembrud. Udvalgte Kritiker II* (1938) p. 63-65

Nils Collett Vogt

M

Den Palsboske Sml. (Aa Sp 25) (sign. renskr., bl., dat. - m. bly. - 24-9-24)
Pol. 25.9.1924 (optr. L-F. F. 27.9.1924)

K

Nils Collett Vogt (25.9.1864-1937), no. rigsmålsforfatter. Venskabet går tilbage til 1910 og belyses af brevene i NKS 4978, 4°, II. Se også *Det levende Land*, bd. IX
Maalmænd, tilhængere af udbredelsen af det på grundlag af især vestnorske dialekter udarbejdede nye skriftsprog, landsmål, efter 1929 kaldt nynorsk
Belzebub, se note s. 193
de norrøne Øer, Island, Færøerne og måske Grønland *Oslo*, efter omfattende brande opførte Christian IV 1624 en ny by, Christiania, ved Akershus. Det gamle Oslo 183 indlemmedes 1859, og i 1925 skiftede byen navn til Oslo *Hekla*, vulkan på Island
Geysir, berømt, hed springkilde på Island
Digtet uddybes af SC's art.: *Nye Breve fra Antonius. Fem Minutters Tavshed over for Norge.* *Pol.* 7.7.1923, jf. *E&H* 1486 og 1480. Med Tom Kristensens ord er digtets baggrund *det unge Norges Appetit paa det danske Grønland* (i anm. af *He*, se s. 154)

Til Thøger Larsen (1925)

M

A L-F. F. 3.4.1925 og *Ekstra Bl.* 30.4.1925

V

A Under titlen: *Digteren Thøger Larsen fylder den 5. April 50 Aar, i hvilken Anledning Sophus Claussen har sendt ham denne Hilsen:*
II, 4: *ældre < gammelt*
III, 2: *gennem < ligt igennem*

K

Thøger Larsen (5.4.1875-30.5.1928), jysk lyriker og oversætter, bl. a. fra gr. og oldisl. (bl. a. Snorres *Eddasagn*, 1928). SC offentliggjorde et par digte i vennens månedsskrift *Atlantis* (1923-25). Bekendtskabet

går tilbage til 1911. Jf. *Hv VII Thøger Larsen. Mindeord Ygdrasils Ask*, i nord. mytologi det altid grønne verdenstræ, hvis grene breder sig ud over verden, og hvis rødder når jordens dybder

Sejre og Vunder

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 91 (en række udk. Smst. prosabetragtninger over sammenkomsten m. studenterne)
Udg. som privattryk 21.10.1924. Tr. hos Mohr & Co.
B *Berl. Tid.* 22.10.1924 (*I Anledning af Jubilæet for Studenterne af 1884*)

V

A Blandt udk. kan følgende varianter fremhæves:
I, 4-6 <

*Sejre fra Ungdoms Vaar
Plastre paa Ulivssaar
Venner, ak hvad kan det nytte?*

184

II, 4 < *Blev du american*
III, 4: *Regn-Vej, < Gik du paa Jyders Vej?*
III, 6 < *Pan eller Himmerlandstyren?*
IV, 6 < *Sjæl er du endnu derinde?*
Utrykt:
*Prægtig er Livets Jagt,
yppig selv Dødens Pragt,
Solild i høstrøde Blade.
Sejre Ivar. Kampe Ivar. Blomster paa Tidens Ivar.
Farens Elv,
om du har glemt dem selv
husker din gamle Dryade*

K

Vunder, se note s. 193
mødte Pan (. ..), hentydning til J. P. Jacobsens programdigt *En Arabesk* (skrevet ca. 1867-1870, tr. første gang som helhed 1886)
Pan, se note s. 163
Mars, i rom. mytologi krigsguden
Guden med Lyren, Apollon, jf. note s. 165

Skærveslagerens Vise (1920-1924)

M

Nationaltid. 26.4.1924: *Skærveslageren. Gammel fransk Vise. Melodien nedskrevet af Hr. Carl Nielsen, medens Hr. Sophus Claussen sang Visen for ham.* (Med facsimiletryk af noder og 1. strofes henholdsvis da. og fr. vers. Optr. HT 62). Den fr. titel: *Sur la route de Louviers*

K

Len, ældre betegnelse for amt

Chaussé, bred landevej

Vaarsang ved Jul

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 36 (udk.)

A NKS 2172, 2°, I, 1, 37 (udk. samt usign., rettet renskr., bl., dat. 14-15 Dec. 1924)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 38 (sign., rettet renskr., bl., dat. Dec. 1924) 185 C *Nationaltid.* 20.12.1924 (m. noder i facsimile. Dat. December 1924)

Optr. *Dansk Natur i Digt og Sang* v. Ludvig Holstein (1929) p. 400-401

V

A Titlen < *Decembersang* < *Julesang*

I, 2: *rimblege* < d. s. < *frysende*

I, 3 < d. s. < *Tomhed og Grene . . .* < *Regntaagen drypper*

I, 4 *tror du paa Vaar* < *Bliver det Vaar*

II, 5: *Frysende* < *Dødsstille* < *Rugende*

III, 6 < *Milde Forløser* (+ B)

IV, 1: *Ynde* < d. s. < *Vinde* (+ B)

IV, 3 < *Stjærnerne smile* (< *spinde*)

IV, 4: *tysf* < d. s. < *Drøm* (+ B)

B Titlen < d. s. < *Decembersang*

I, 2: *rimblege* < d. s. < *skælvende*

I, 3 < d. s. < *Tomhed og Grene!*

I, 4 < *tror du paa Vaar*

II, 5: *Frysende* < *dødsstille*

IV, 3 < d. s. < *Stjærnerne spinde*

C II, 5: *Frysende* < *Dødsstille*

Klodens Sange - (1924 (?))

M

A Den Troensegaardiske Sml. II (udk. samt udat., sign. renskr., bl.)

B *Pol.* 1.10.1924

V

A Titlen < *Ildlinien*

I, 3. *Ufreds* < *Viddets*

I, 5: placeret som 1. 4; indleder ny str.

I, 5: *saligt* < *fredfyldt*

I, 6: placeret som 1. 5

I, 4: placeret som 1. 6

I, 7: placeret som 1. 7; indleder ny str.

I, 8: ej i ms.

II, 2 < *Nu er vi Graaskæg, den Gang Spirrevipper.* 186 B L. 7 og 8 danner en selvstændig str.

K

Athene, bl. a. visdommens gudinde, beskytter af borgersamfundet, det velordnede statsliv
Hippokrene, musernes kilde

Ypres, leper, by i Belgien; var under 1. Verdenskrig gn. 4 år centrum for voldsomme kampe og ty. bombardementer
Shrapnell, granattype

Inde fra Klodens Værksted

M

A NKS 1340, 8°, XVI, 92 (udførlige udk.)
B NKS 2172, 2°, I, i, 39 (sign., rettet renskr., dat. 4.10.24)
C NKS 2172, 2°, I, i, 40 (sign. trykms., maskinskr., dat. 4.10.24)
Ekstrabl. 28.10.1924: *Det Nye*

V

A Titlen < *Nye Matricer* (+ B og C)
Digtet er opr. tænkt som del af en cyklus i tre dele m. titlen: *Et Blad af Evighedens Bog*. Bogtrykket er sammenstykket af del 2 og 3. Del 1 lyder:

*Resultaterne af en likvideret Klode
33 Øre og en gammel Hat
overført til Konto "Universet"*

På modsatte side - som en parallel - læses:

*7 og 9 skal være lige,
minus regnes os til Gode,
Resultatet af en likvideret Klode.*

Dat. 4.10.24

B I, 2: *Alders* < d. s. < *Morgens*
II, 4: *frigjort fra Moderformen* < *synligt uden Matricer* (+ B)
III, 3: *Opløses i* < (Og > ÷) *bliver til* (m. flere, mindre ændringer)
III, 5: *u de* < *bort e* < *afløst*
C III, 3: *Opløses i* < *Bliver til* 187 III, 5: *ude* < *borte*

K

Matrice, støbeform
Æon, umådelig langt tidsrum

L

EAN 68

Femte Juni

M

NKS 2172, 2°, I, 1, 41 (udk.)
A NKS 1340, 8°, IX, 41 (udk. og udat., usign. renskr., bl., fra 1900-1901)
NKS 3633, 4°, I, 5b, 25 (udat., usign. renskr. af sidste str. Hele digtet har sandsynligvis været indført i poesibogen, men den forudgående side er skåret ud)
B *Pol.* 5.6.1905
C He 1

V

A Titlen < *Frihedsdag*.

II, 5: *lyttende* < d. s. < *Højtids-stille*

Afsn. ml. II, 10 og 11 (+ B)

II, 14: *frisc* < d. s. < *let*

De 4 første str. danner første afsn. af digtet, V-VIII andet

VI, 2: *Frihedsdagen* < d. s. < *Frihedsguden*

VI, 2: *Gran og* < *Alvors-*

VII,1: *Se, den vakre Ungdom* < *Og de* (< Fire) *ungePiger*

VII, 2: *drøfte* < *høre*

C Typografisk set fremgår det ikke af C, om der er afsnit efter l.14, da linien afslutter en side. Det forudsættes her, jf. under A - og digtet består da af 8 str.

K

Femte Juni, grundlovsdag

Lykkepenge, lykkeskilling(er)

Den stærke Dame i Teltet (0. 1900)

M

NKS 1340, 8°, I, 7 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

V

Titlen < (*Markedet*) < *Den stærke Dame*¹⁸⁸ II, 2: *mit Blod af Sundhed er gjort Ivar. for megen Kraft gør Blodet*

MI. II, 2 og II, 3: (*Latter mellem Tilskuerne*)

Jeg traf en Skønhed . . . (forår 1898)

M

A NKS 3633, 4°, I, 5b, 35-36 (udat., usign., rettet renskr., bl.)

NKS 3633, 4°, I, 5a, 51 (udk. til X)

NKS 3633, 4°, I, 2, 60 (udat. udk. til 3 str., bly., jf. EF II 16 ff.)

B NKS 2172, 2°, I, 1, 42 (udat., usign. renskr., bl.)

NKS 2172, 2°, I, 1, 43 (udat., usign. trykms. til VIII-X, maskinskr.)

C NKS 1340, 8°, X, 49 (udat., usign., rettet renskr., bl. og bly.)

V

A Mht. renskr., se opl. til *Hv VII Hjemme igen*

II, 1 forsynes m. flg. note fornedet på siden: *Sange ved Havet: "Jeg grov en Marmorstøtte op"*

III, 3 < *Hvad hjælper det nu - hun blev ung paa Sjælen,*

Efter VIII gentages II, dernæst følger:

Hun ønskede Kong Salomon selv til sin Brudgom.

Men Tiden forvandler.

*Imens blev hun gift og blev Enke efter
en Trælasthandler.*

*Hun ser, hvad hun kræved i Ungdomshunger
for Aanden som Foder,
det var hendes daglige Kvantum af Elskov
og andre Slags Goder.*

*Og digtet afsluttes:
Hun bød mig alene paa Te for at nyde
en lykkelig Stund hel . . .
189 Jeg kom der i Skumring. Hun boer i en Villa
ej langt fra en Runddel.*

*De første toogenhalv l. rettes til:
Jeg syntes en Dame, man saadan kender
. . . som Hele og Grunddel
fortjente lidt Hyldest.*

B III, 3 < *Hvad hjælper det nu: blev hun ung paa Sjælen,*
VIII, 1: *hvor (...) hjemme < som man saadan kender*

IX ej i ms.

X < *Hun bød mig paa Fem-Té for helt at nyde en Salighedsstund hel.*

Vi kom der ved Skumring. Hun bor i en Villa ej langt fra en Runddel.

C U. t.

IV, 3: *mer < d. s. < strax*

IV, 4: *værste < d. s. < bedste*

Efter VIII ses flg. str., senere overstreget m. bly.:

"Det nye Raadhus er morsomt - for Resten

en By, som man kender,

der holder man mest af de gode, gamle

Steder og Venner"

IX, 3: *des bedre < d. s. < et Kvantum*

IX, 4: *de < d. s. < af*

K

Drachmann, jf. digtet De grov en Venusstøtte op i Sange ved Havet (1877)